

Naar huis met een tracheacanule

Chirurgie, Mondziekten, Kaak- en Aangezichts chirurgie & KNO

Inleiding

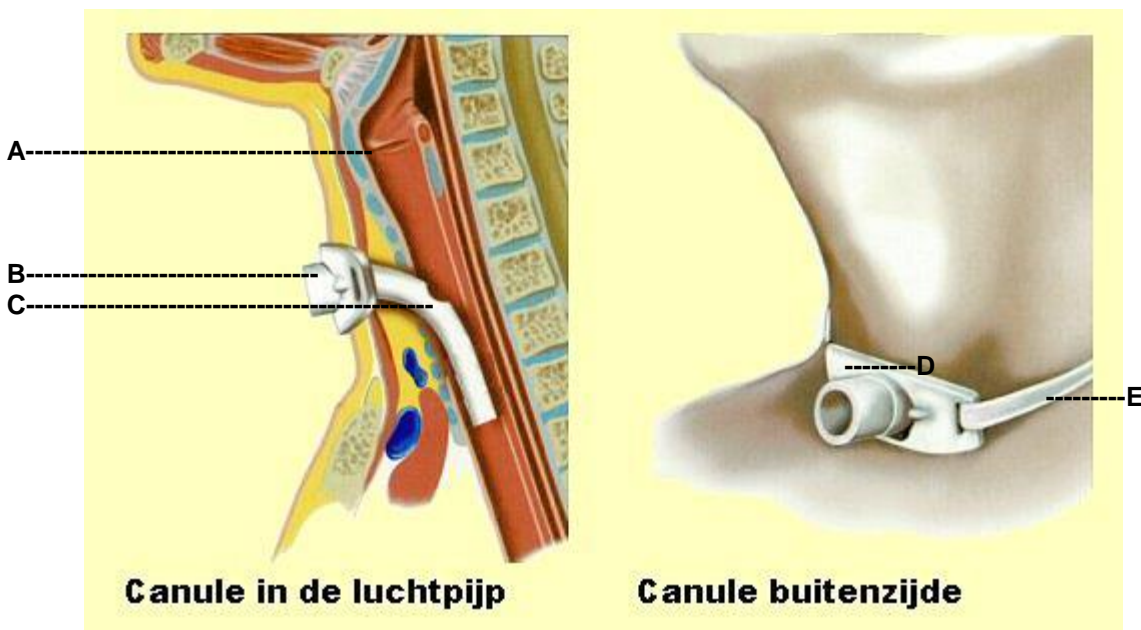
Deze folder informeert u over de zorg die thuis nodig is wanneer u langere tijd een tracheacanule nodig heeft voor een vrije ademweg, wanneer de natuurlijke ademweg nog is verstoord.

Deze verstoring komt bijvoorbeeld door zwelling na een operatie, slikproblemen of doordat een tumor de luchtweg gedeeltelijk afsluit.

De tracheotomie

Een tracheotomie is een operatie waarbij onder narcose (verdooving) een snee van twee à drie centimeter onder in de hals tot in de luchtpijp wordt gemaakt. Via de opening wordt een canule (buisje) in de luchtpijp geplaatst.

Hierdoor krijgt u een vrije ademweg buiten de neus, keel en strottenhoofd om. De opening in de hals noemt men een tracheostoma.

De canule

Er bestaan vele soorten en maten canules. Uw arts of verpleegkundige bekijkt welke voor u het meest geschikt is. De canule waarmee u naar huis gaat is meestal van een harde plastic soort gemaakt en bestaat uit twee delen: de buitencanule en de binnencanule.

De buitencanule blijft altijd zitten en mag alleen verwijderd worden door de arts. De binnencanule is uitneembaar om schoon te kunnen maken.

Aan de bovenkant van de canule (B) zit een opening, een zogenaamd venster (C), waardoor er lucht omhoog kan langs de stembanden om te kunnen spreken.

Gevolgen

Onder normale omstandigheden zorgt uw neus voor reiniging, bevochtiging en verwarming van de ingeademde lucht. Door op de canule een zogenaamde “kunstneus” / filterdopje te bevestigen, wordt het filteren en bevochtigen van de ingeademde lucht zo optimaal mogelijk nagebootst. Eventueel kunt u via de tracheacanule zoutoplossing sprayen of druppelen om de luchtweg extra te bevochtigen.

Via de zogenaamde gevensterde canule (**B**), een buisje met een opening aan de bovenzijde, kunt u door het dragen van een spraakklepje of door bij uitademen de canule af te sluiten met uw vinger, lucht via de stembanden (**A**) omhoog laten stromen. Dit zorgt ervoor dat u kunt spreken. De arts, verpleegkundige of logopedist kan u hiervoor instructies geven.

De verzorging van de tracheacanule

De huid rondom het stoma is niet gewend aan vocht en zal daarom regelmatig gecontroleerd moeten worden. De huid maakt u schoon met een gaasje of wattenstaafje met arachideolie, om slijm en korstjes rondom de canule te verwijderen.

Wanneer de huid rond het stoma rood wordt, is het mogelijk een speciale beschermende spray (Cavilon) te gebruiken. Belangrijk is om bij gebruik van deze spray een gaasje voor de opening van de canule te houden, zodat er geen spray wordt ‘ingeademd’.

Om smetten en druk op de huid te voorkomen wordt onder het schild (**D**) van de canule een metallinekompres geplaatst, het aluminium kleurig gedeelte komt op de huid.

Om de binnencanule uit de buitencanule te halen, klikt u hem eerst los naar links en haalt u hem met een soepele beweging eruit. Houd hierbij met één hand de buitencanule goed vast.

U krijgt een reserve binnencanule mee, welke u dan in de buitencanule moet draaien voordat u de binnencanule gaat schoonmaken. De reservecanule fixeert u door hem naar rechts vast te klikken.

U kunt de binnencanule schoonmaken onder stromend water met een speciaal ragertje of een wattenstaafje met een gaasje. Het is niet nodig om voor het reinigen alcohol te gebruiken. Ook mag de canule niet uitgekookt worden, hierdoor kan hij vervormen en past hij niet meer.

Na het schoonmaken de canule droog ‘slaan’ voordat u hem weer wisselt. Na het wisselen fixeert u de binnencanule door hem naar rechts vast te klikken. Hierbij met één hand de buitencanule weer goed vasthouden in verband met eventuele hoestprikkel.

Verwisselen van het halsbandje (**E**) moet voorzichtig gebeuren, de canule zit namelijk niet vast. Vraag hulp aan een tweede persoon en houd de canule met één hand vast.

Bevestig het bandje niet te los of te strak, er moeten twee vingers tussen het bandje en de hals passen. Mocht u per ongeluk de hele canule verliezen (door bijvoorbeeld hoesten), probeert u hem dan zelf zo snel mogelijk weer terug te plaatsen.

Eventueel kunt u indien gewenst hulp krijgen voor de verzorging van uw tracheacanule van de thuiszorg. Ongeveer eens in de drie maanden zal de buitencanule worden gewisseld door de arts tijdens een poliklinisch bezoek.

Problemen die mogelijk kunnen voorkomen

Het is van groot belang dat de binnencanule altijd gedragen wordt.

Het kan namelijk voorkomen dat u een slijmprop of korst ophoest die in de canule blijft steken, u kunt dan benauwd worden.

Wanneer u veel korstjes of slijmpropfen ophoest, is dit een teken dat het sputum taai is of indroogt.

Het is dan verstandig om te druppelen met 1 à 2 milliliter fysiologisch zout, wat de verpleegkundige of fysiotherapeut u zal leren.

Soms kunt u bloed ophoesten, dit kan een aantal oorzaken hebben:

- door veel en krachtig hoesten kan een kleine beschadiging ontstaan. Probeer minder krachtig te hoesten en wat vaker te druppelen;
- de luchtpijp is licht ontstoken. Regelmatig druppelen met fysiologisch zout vermindert de klachten. Als klachten aanhouden, neem dan contact op met uw behandelend arts of huisarts.

Als het sputum geel of groen van kleur is of als het vies ruikt, is dit meestal een teken dat er een ontsteking is. Neem dan contact op met uw behandelend arts of huisarts.

Het kan voorkomen dat de canule uit het stoma schiet. De buitencanule wordt op dezelfde manier ingebracht als de binnencanule.

Wanneer dit niet lukt, kan een killian (neusspeculum) gebruikt worden om de opening in de hals open te houden / krijgen. Deze wordt meegeleverd met alle overige benodigdheden.

Neem zo snel mogelijk contact op met uw behandelend arts of de Spoedpost in het ziekenhuis. Bel 112 als bovenstaande niet lukt.

Vergoedingen

De canule, de meeste verzorgingsmaterialen en eventueel uitzuigapparatuur worden vergoed door de ziektekostenverzekeraar.

Opheffen van de tracheostoma

De buitencanule wordt verwijderd door de arts tijdens een poliklinisch bezoek wanneer u weer voldoende via de natuurlijke weg (via mond en/ of neus) kunt ademen. Om te zien of de luchtweg voldoende vrij is wordt de canule eerst afgedopt om te oefenen. Als de canule is verwijderd, wordt de wond afgeplakt met bruine pleisters.

Wat de genezing bevordert, is om bij praten en hoesten met een vinger op de pleisters te drukken, om het ontsnappen van lucht via het gaatje te voorkomen. Vaak is het zo dat de huid vanzelf tegen elkaar aanvalt, zodat de wond snel zal genezen.

Soms is een kleine ingreep onder plaatselijke verdoving nodig om de canuleopening te hechten.

Wat te doen in nood / acute verstopping

Wanneer u een acute verstopping heeft van uw canule, moet u eerst proberen de binnencanule schoon te maken. Blijft u hierna nog extreem benauwd, dan raden wij u aan de gehele canule te verwijderen (zowel binnen als buitencanule) en 112 te bellen. Dit doet u uiteraard alleen bij uiterste nood!

Belangrijke contactgegevens

- polikliniek Keel-, Neus- en Oorheelkunde, route A14, telefoon (053) 487 22 30;
- polikliniek Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie, route A17, telefoon (053) 4 87 27 20;
- Spoedpost, telefoon (053) 487 33 33.

Tenslotte

U heeft recht op juiste en volledige informatie. Pas als u voldoende inzicht heeft, kunt u weloverwogen toestemming geven voor een bepaalde behandeling of een bepaald onderzoek. Als iets u niet geheel duidelijk is, vraagt u de specialist of verpleegkundige dan om nadere uitleg.

Zelfzorgschema

- I= informatie geven
- G= gezien
- O= onder begeleiding
- Z= zelfstandig
- M= MTH-team thuiszorg

Datum:									
Handeling:									
Filter verschonen									
Slijm ophoesten en wegvegen									
Binnencanule verwijderen									
Binnencanule schoonmaken									
Binnencanule inbrengen									
Verwijderen canulekompres rondom de canule									
Huid rondom de canule schoonmaken									
Aanbrengen canulekompres rondom de canule									
Verwisselen nekbandje									
Douchen									
Canule druppelen met NaCl 0,9%									
Zonodig: canule uitzuigen									
Zonodig: familie bij zelfzorg betrekken									
Afdoppen van de canule									